

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

SSA Agata Pyjas-Luty

w sprawie ze skarg D. P.

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]

w sprawie III AUz [...],

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 lutego 2014 r.,

1. odrzuca obie skargi

**2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...]
na rzecz radcy prawnego W. W. kwotę 120 zł, powiększoną
o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem nieopłaconej
pomocy prawnej udzielonej przez pełnomocnika z urzędu.**

UZASADNIENIE

D. P. wniósł dwie skargi na przewlekłość postępowania sądowego w sprawie III AUa [...], zawisłej przed Sądem Apelacyjnym w [...]. Pierwszą sporządził osobiście, druga natomiast została wniesiona przez pełnomocnika - radcę prawnego.

W obu skargach wniesiono o stwierdzenie, że w sprawie tej nastąpiła przewlekłość postępowania i o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego zadośćuczynienia w wysokości 10.000 zł.

W skardze sporządzonej przez pełnomocnika podkreślono, że pismem z dnia 17 maja 2013 r. skarżący osobiście wniósł skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, wnosząc o stwierdzenie przewlekłości postępowania zażaleniowego prowadzonego przez Sąd Apelacyjny w [...] oraz przyznanie kwoty 10.000 zł, a także ustanowienie adwokata z urzędu celem reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym. Skarga została zatem wniesiona do Sądu Apelacyjnego przed zakończeniem postępowania zażaleniowego, czyli w toku postępowania w sprawie.

Wskazano, że w niniejszej sprawie zostały naruszone przez Sąd Apelacyjny dyspozycje wynikające z art. 6 § 1 k.p.c. z związku z art. 471 k.p.c., nakładające na sąd rozstrzygający sprawę obowiązek takiego wyznaczania rozprawy, aby od daty zakończenia czynności wyjaśniających, a jeżeli nie podjęto tych czynności - od daty wniesienia pozwu lub odwołania, do rozprawy nie upłynęło więcej niż dwa tygodnie. Tymczasem od dnia wniesienia przez skarżącego zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego, tj. od dnia 11 marca 2013 r. (data wpływu do Sądu Apelacyjnego 8 kwietnia 2013 r.) do dnia rozpoznania zażalenia skarżącego postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 3 czerwca 2013 r., upłynęło ponad dwa tygodnie. Zdaniem skarżącego, w niniejszej sprawie nie wystąpiły niedające się usunąć przeszkody uzasadniające przedłużenie terminu do wyznaczenia rozprawy powyżej dwóch tygodni.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843 ze zm.), ustawa ta reguluje zasady i tryb wnoszenia oraz rozpoznawania skargi strony, której prawo do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki zostało naruszone na skutek działania lub bezczynności sądu lub prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze. Stosownie do art. 2 powołanej ustawy, strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy,

nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy (ust. 1), przy czym dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty (ust. 2). Oznacza to, iż celem powyższej skargi jest przeciwdziałanie trwającej przewlekłości, zaś jej funkcją przede wszystkim wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego. Służy temu zarówno samo stwierdzenie wystąpienia przewlekłości w postępowaniu (art. 12 ust. 2 ustawy), jak i możliwość zalecenia podjęcia przez Sąd rozpoznający sprawę co do istoty odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie (art. 12 ust. 3 ustawy). Jak wyjaśnił w Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 16 listopada 2004 r., III SPP 42/04 (OSNP 2005 nr 5, poz. 71), postępowanie ze skargi na przewlekłość nie jest samodzielnym postępowaniem zmierzającym do stwierdzenia przewlekłości i ewentualnie zasądzenia z tego tytułu odpowiedniego odszkodowania (zadośćuczynienia). W uchwale tej Sąd Najwyższy przedstawił pogląd, że celem tego postępowania jest przeciwdziałanie przewlekłości postępowania w trakcie jego trwania i ewentualne przyznanie „odpowiedniej sumy pieniężnej” jako wstępnej (tymczasowej) rekompensaty. Podobnie wywiedziono w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2005 r., III SPP 120/05 (OSNP 2006 nr 5-6, poz. 102), dodając tam że omawiana skarga stanowi doraźną interwencję przeciwdziałającą trwającej przewlekłości postępowania. Sąd Najwyższy podkreślał również, że publicznoprawnym celem ustawy jest stworzenie realnego i skutecznego środka zapobiegającego przewlekłości postępowania, czyli takiego środka, którego funkcją jest przede wszystkim wymuszanie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu, a więc „stworzenie mechanizmu prawnego wymuszającego rozpoznanie sprawy przez sąd” (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2005 r., III SPP 113/04, OSNP 2005 nr 9, poz. 134 i uchwałę Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2005 r., III SPP 115/04, OSNP 2005 nr 9, poz. 135). Wskazywany jednolicie w orzecznictwie cel powyższej ustawy nie może

więc zostać zrealizowany w sytuacji, kiedy postępowanie zostało prawomocnie zakończone.

Wskazać też należy na treść art. 5 ust. 1 powołanej wyżej ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r., z którego wynika, że skargę o stwierdzenie, iż w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się do Sądu w toku postępowania w sprawie. Pojęcie „toku postępowania w sprawie” należy interpretować zgodnie z art. 16 ustawy, według którego strona, która nie wniosła skargi na przewlekłość postępowania zgodnie z art. 5 ust. 1, może dochodzić - na podstawie art. 417 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93, ze zm.) - naprawienia szkody wynikłej z przewlekłości, po prawomocnym zakończeniu postępowania co do istoty sprawy. Oznacza to, że skarga na przewlekłość postępowania może być wniesiona w toku postępowania, a więc do prawomocnego zakończenia postępowania co do istoty sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 grudnia 2004 r., III SPP 23/04, OSNP 2005 nr 9, poz. 137 oraz z dnia 27 lipca 2005 r., III SPP 127/05, PiZS 2005 nr 11, s. 25).

Przedstawione stanowisko zostało podtrzymane w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2013 r., III SPZP 1/13 (Biul.SN 2013 nr 3, poz. 21), w której stwierdzono, że wykładnia funkcjonalna przepisów ustawy prowadzi wniosku, iż przedmiotem badania sądu oceniającego naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki powinien być tok całego postępowania sądowego, od jego wszczęcia do prawomocnego zakończenia. Wniesienie skargi powinno zatem nastąpić w toku postępowania, po zaistnieniu stanu, który w ocenie skarżącego uzasadnia podniesione w niej zarzuty, nie później jednak niż do czasu prawomocnego zakończenia postępowania. Postępowanie w sprawie trwa bowiem (jest w toku) dopóty, dopóki nie dojdzie do wydania w sprawie prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie.

W związku z przedstawionym stanowiskiem wskazać należy, że skarżący skutecznie wniósł skargę na przewlekłość postępowania dopiero w dniu 13 grudnia 2013 r. (sporządzoną i wniesioną przez pełnomocnika), a więc po prawomocnym zakończeniu postępowania zażaleniowego przed Sądem drugiej instancji (3 czerwca 2013 r.). Wynika to stąd, że do skargi na przewlekłość postępowania, rozpoznawanej przez Sąd Najwyższy, stosuje się przymus adwokacko-radcowski

(uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, mająca moc zasady prawnej, z dnia 17 listopada 2004 r., III SPP 42/04, OSNP 2005 nr 5, poz. 71).

Z przedstawionych wyżej przyczyn skargę wniesioną osobiście przez D. P. należało odrzucić z powodu jej niedopuszczalności na podstawie (art. 87¹ § 1 zdanie 2 k.p.c. i art. 9 ust. 2 ustawy z 17 czerwca 2004 r.). Natomiast skarga wniesiona przez pełnomocnika skarżącego - również jako niedopuszczalna - podlegała odrzuceniu na mocy art. 370 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. oraz art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu w niniejszym postępowaniu rozstrzygnięto po myśl § 12 ust. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).